

Slovenski glasnik.

O Wolfovem slov.-nemškem slovníku. Urejevanje slov.-nemškega slovníka je dospelo do konca črke H. Nadaljevanje tega dela visi o tem, ali se bode dalo uredniku od vis. ministerstva podaljšanje odpusta izprositi, ali ne. Marsikdo je morda mislil, da bode delo hitreje napredovalo; toda gradivo je tako obilno, tako različno po vrednosti in tako nepripravno zbrano, da ga ni moči hitreje urejevati. Tudi ne kaže začeti tiskati, predno bode vse spisano. Zato je čas, nabrano gradivo pomnožiti. Komur je torej kaj do tega, da bode slovník imel v sebi ves besedni zaklad narodni, prošeni je, naj nabere v svojem kraju, kolikor more, menj navadnih besed, ter jih pošlje uredniku. Nabranega je sicer zelo veliko gradiva, ali urednik je uverjen, da še nikakor ni vse zapisano, kar bi moralo v slovník; zlasti iz središča Slovenije ni tako bogatih zbirk, kakor na pr. iz Belokranjskega, Štajerskega, Ogerskega, Primorskega. Mnogo tega, kar je zapisano, pa je nezanesljivo blago in se ne more porabiti, dokler mu ne pride potrdbe od drugod. Vsak, kdor med narodom živi, lahko kaj stori v ta namen; posebno bi pa opozorili naše baš sedaj med narodom bivajoče dijaštvo, koliko dobrega lahko stori za narodno stvar, ako le nekoliko počitniškega časa žrtvuje v nabiranje menj znanih besed. Ko bi se vsi držali pravila, da je vsak dolžan storiti ne samó, kar mora, ampak kar more, koliko gradiva bi se v jednih samih počitnicah nabralo! — Pa kdor kaj zapiše, naj pomni, da je zapisovanje le koristno, ako se vsaka beseda zvesto zapiše, z akcentom, kakor se govori, in v kakem reku v zvezi z drugimi besedami, tako je najlaže natančno ji določiti pomen.

M. P.

Lep dar slovenski mladini. Kdo izmed nas se ne spomina več, s kako slastjo je prebiral v mladih letih J. H. Campejevega „Robinzona“ in istega pisatelja „Odkritje Amerike?“ Kako ti je utripalo srce, ko te je prijazni nemški pisatelj vodil zdaj po viharnem širnem oceanu, zdaj po prijaznih otocih antiljskih, zdaj po rodovitnih planotah mehikanskih, zdaj po nebotičnih visočinah kordiljerskih! Kako živo si čutil vse neskončne težave, s kakim sočutnim strahom prebival vse neizmerne nevarnosti, katere je bilo premagovati tvojim junakom! In kako si se čudil duševni veličini ónih pogumnih móž, ki so prebivši toliko smrtnih opasnostij, pridobili človeštvu novi svet, tisti novi svet, ki je tako veličastno vzbujal in s svojimi lepotami in grozovitostimi v nemal domišljijo tvojo! In še pozneje, ko si novi svet spoznaval iz znanstvenih knjig, zanesla te je fantazija rada v one srečne čase, ko si prebiral Campejeve knjige. Vsak prijatelj naše mladine in književnosti naše bode za tega delj hvaležen franciškanskemu patru Hrizogonu Majarju, da je lepo knjigo Campejevo priredil slovenski mladini. Te dni je prišla na svetlo v Ljubljani pri Bambergu in ves naslov jej je: „Odkritje Amerike“. Predelal H. Majar. Poučno-zabavna knjiga v treh delih o I. Kolumbu, II. Kortesu, III. Pisaru. Natisnila in založila Ig. v. Kleinmayr et Fed. Bamberg, v Ljubljani, 1883, mala 8, 162 + 141 + 133 = 436 str. Cena 1 glđ. 60 kr. . . . Papir je, kakor se taki knjigi spodobi, močan, tisk lep, pravilen in razločen, vsa vnanja oblika prijetna in prikupljiva in tudi cena blizu 30 tiskovnih pol obsežni, trdno v platno vezani knjigi ne previsoka. Želeli bi samó to, da bi g. založnik vsak del posebe zvezal in posebe prodajal, a ne samó vseh treh skupaj. Majarjev zlog je priprost, pripovedovanje prijetno, jezik v obče pravilen in gledé na posebno uslugo, katero je storil s to knjigo našemu slovstvu, radi g. odpuščamo pisatelju nekatere jezikovne

posebnosti, katerih napósled tako vsak pisatelj goji kolikor toliko. Ako se ozremo po naši književnosti, pritegniti moramo, da razven Ciglar-Tomšičeve „Sreče v nesreči“ ne poznamo knjige, ki bi tako prijala mladim slovenskim bralcem, kakor Majarjevo „Odkritje Amerike.“ Preverjeni smo, da se ta lepa knjiga skoraj udomači po slovenskih hišah in šolskih knjižnicah.

Narodna biblioteka. Prav veseli smo 10., 11. in 12. zvezka, ki so zadnje tedne prišli na svetlo. 10. zvezek nam prinaša pripovedno sliko „Koliščina in stepe“, v poljščini spisal M i h a l G r a b o w s k y, poslovenil F r. C e g n a r; 11. zvezek prelepo in vsega priporočila vredno H. S i e n k i e w i c z e v o povest „Za kruhom“, katero je poslovenil P. M i k l a v e c, in 12. zvezek pričinja z izbranimi spisi P o d m i l j š č a k o v i m i ter obseza „I. Črtice iz življenja na kmetih“ (1. Kako se je Pekec s hudičem metal. — 2. Kako je Pekec lovcem pete odnesel in mej cigane prišel. — 3. Črni graben. — 4. Stara korenina krašinskih županov. — 5. Železni križ.) Za uvod nam prof. R. Perušek podaje prav dobro životopisno črtico o pisatelji Podmiljščaku — Andrejčkovemu Jožetu. Nekatere nedostatke, ki se nahajajo v tem životopisu, popravila bode razprava, katero o tem nadarjenem in ljubeznivem, a časih vender nekoliko robotem pisatelji slovenskem začne priobčevati „Ljubljanski Zvon“ v prihodnji številki svoji; iz njé bodo videli naši bralci, kako odločevalno je vplival plemeniti Janežič malo ne na vse pisateljevanje Podmiljščakovo. „Črtice“ je Podmiljščak priobčil dijak šestošolec l. 1866.; gledé na to, da se je od tedaj naš književni jezik že v marsičem premenil in da od mladega dijaka pisatelja nihče ne bode pričakoval stilistično dovršenih stvari, svetovali bi g. uredniku, da bi pri korekturi svoj svinčnik v prihodnje še koreniteje rabil, nego ga je doslé. „Narodna biblioteka“ kakor Podmiljščak sam bodeta s tem mnogo pridobila. Sploh pa moremo reči, da se zadnji trije zvezki v vsakem oziru smejo prištevati najboljšim stvarim, kar jih je doslé priobčila „Narodna biblioteka“, in celo vnanja oblika je zadnjim zvezkom nekoliko prijetnejša. — V nadaljnih zvezkih nam prinese „Narodna biblioteka“ ostale spise Podmiljščakove, dalje „Babico“, slavnoznane obraze iz življenja na kmetih, katere je spisal B o ž e n a N e m c o v á ter jih poslovenil F r. C e g n a r in izvorno delo profesorja J a n e z a T r d i n e; vrhu tega ima g. Krajec pripravljenih še več prevodov in izvirnih spisov. Z 11. zvezkom se je pričela II. serija „Narodne biblioteke“. Naročba znaša za deset zvezkov, kakor do sedaj 1 gold. 50 kr. Najpriprostejši način naročbe je, da se doloži založniku g. J. Kraju v Novem Mestu naročnina po poštni nakaznici, potem doloži založništvo naročniku zvezke poštnine proste. Sicer se pa dobiva „Narodna biblioteka“ tudi po knjigarnah in prodaje se vsak zvezek posebe po 15 kr. Slovenci, podpirajmo to lepo in koristno književno podjetje!

Kratek pregled bosanskega slovstva. Sestavil M i h a e l N a p o t n i k Tiskal Janez Leon, založil pisatelj, v Mariboru 1884, 8, 82 str. Cena 40 kr. Čisti dohodek se porabi za koristne naprave G. dr. M. Napotnik, zdaj profesor bogoslovja v Mariboru, prebil je za osvojenja Bosne nekoliko mesecev vojaški duhoven v tej lepi, a nesrečni deželi ter je ves čas kakor nam zanimivo pripoveduje v uvodu, zasledoval vse pojave duševnega in literarnega življenja pri srbsko-hrvatskem narodu, bivajočem v Bosni. Plod njegovega ne malega truda je ta knjiga, ki je razdeljena na tri dele. V prvem nam g. pisatelj poroča o najstarejših knjigah in književnikih bosenskih od 1565. do 1721. l. Vseh devetnajst pisateljev te dobe je iz franciškanskega reda, ki ima za omiko bosanskega naroda preveliko zaslug in spisi so do malega vsi cerkvenega in bogoslovnega zadržaja. V drugem delu so nam

opisani pisatelji od konca 18. veka do današnjih dni in tu nam pisatelj posebno obširno poroča o Sinci Milutinoviči, o glavnem bosenskem književniku, nesrečnem Ivanu Franji Jukiči in o bosenskem Homerji, še zdaj živečem pesniku frančiškanskem župniku Grgu Martiči, in še o sedmih drugih naslednikih Jukičevih. V tretjem delu nam pisatelj priobčuje bibliografijo vseh znamenitejših slovenskih, nemških in francoskih knjig, ki so od l. 1879. o Bosni in Hercegovini prišle na svetlo. Knjiga je pisana živo in prijetno; ljubezen, katero pisatelj kaže do stvari same in do krščanskega naroda v Bosni in Hercegovini, dobrodejno ogreva tudi čitatelja. Ker je knjiga že sama na sebi res vsega priporočila vredna in ker je vrhu tega ž njo združen še dobrodelen namen, nadejemo se, da se je mnogo izvede v Slovencih.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spomenik, uredil Fr. Levec. III. zvezek: Pripovedni spisi. Natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani 1884, mala 8, 277 str. Cena nevezanemu zvezku po 70 kr. elegantno vezanemu po 1 gld. 20 kr. — Ta knjiga ki se je sredi meseca julija začela razpošiljati in izvajati, obseza Jurčičeve pripovedne spise iz leta 1865., 1866. in deloma iz l. 1867. Vsebina jej je ta: 1. „Domen“. Povest („Slovenski Glasnik“ 1865.). — 2. „Jurij Kobila“. Izvirna povest iz časov lutrovske reformacije. („Slovenska Vila“, 1865.). — 3. „Dva prijatelja“ („Slovenska Vila“ 1865.). — 4. „Vrban Smukova ženitev“. Humoristična povest iz narodnega življenja. („Slovenski Glasnik“, 1865.). — 5. „Golida“. Povest po resnični dogodbi. („Slovenski Glasnik“, 1866.). — 6. „Kozlóvska sodba v Višnji Gori“. Lepa povest iz stare zgodovine. („Slovenski Glasnik“, 1867.) Tudi v teh povestih vidimo dija ka Jurčiča že nedosežnega ljubeznivega pripovedovalca. Domen, povest jedno in dvajsetletnega Jurčiča, brez ugovora je jedna izmed najlepših proizvodov njegovega umétalnega peresa. Kreпки prav plastični opis delujočih oseb, dramatični razvoj dejanja in v vsakem oziru dovršena tehnika odlikujejo to živo sliko iz kmetskega življenja naroda našega proti koncu 18. stoletja. Poleg klasičnega „Sosedovega sina“ je „Domen“ brez dvojbe najlepše okrožena povest Jurčičeva. V „Juriji Kobili“ je Jurčič na zgodovinsko zanimivem ozadji slovenske reformacije narodno tradicijo o reformatorji Dalmatinu porabil za lepo povest. V „Dveh prijateljih“ nam upokojeni sodnik pripoveduje srčno dramo iz svojega življenja in v „Golidi“ nam opisuje pisatelj nesrečno usodo kmetskega pastirja, zapuščene sirote, ki napósled postane imovit podobar ter rešitelj in dobrotnik preganjalca svojega „Vrban Smukova ženitev“ in „Kozlóvska sodba v Višnji Gori“ razodevata prijazni, zdravi humor in ostro satiro Jurčičevega peresa. S kratka: v vseh teh povestih nam pripovedovalec in pisatelj Jurčič kaže ves svoj izredni talent; zatorej se tudi nadejemo, da bodo Slovenci radi segli po tej lepi knjigi!

Pesmi. Zložil Vinko Gregorič Podkraškogorski I. zvezek, natisnila hilarijanska tiskarna v Gorici, 1884, mala 8, 80. Pesnik se nikjer ne povzdiguje iz vsakdanje proze in tudi vsa pesniška odlika je primerna njegovim navadnim m. slim. Zato menimo, da se je z njegovimi „Pesmimi“ pomnožilo število slovenskih knjig, ne pa okoristilo slovensko pesništvo. Sploh je dan danes za Levstikom, Stritarjem, Gregoričem in Gorázdodom težko stopinje pobirati in dokaj poguma mora imeti, kdor hoče z lirskimi proizvodi med nami vzbuditi pozornost.

Razne novice. Minuli mesec je v Vipavi umrl domoljubni duhovnik L. Hiti, ki je vse svoje imetje — nad 10.000 gld. zapustil „Katoliški tiskarni“, oziroma konservativnemu dnevniku „Slovenca“ v Ljubljani. — V Celovci je prišla na svetlo

knjižica „Zlati ključ za srečne volitve“. Na svetlo dal in založil Filip Haderlap. Natisnila družba sv. Mohorja, 1884, 8, 38 str. Bog daj srečo! — V Ljubljani je začel izhajati humoristični list „Novi Brencelj“; izdavatelj mu je A. Obreza, urednik Jakob Alešovec. List izhaja po dvakrat na mesec ter stoji po 80 kr. na četrt, po 1 gld. 60 kr. na pol leta. — V „Zeitschrift für das Realschulwesen“, VII, 385 — 409 str. je naš rojak prof. dr. Fr. Hočevar v Inomstu spisal učeno razpravo „Ueber die Anwendung von exacten Methoden auf die analytische Geometrie der Ebene und zur Ableitung der goniometrischen Grundformeln“. — Prof. dr. K. Glaser je kot ponatis iz „Politike“ izdal knjižico „der siebente Orientalistenkongress und die österreichischen Slaven“, v kateri na kratko opisuje dozdanji razvoj sanskrtskih studij v Evropi, kakšne zastopnike ima ta znanost po avstrijskih univerzah in kako naj bi se slovanski učenjaki udeležili tega kongresa. — Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji, duševno in zabavno središče ondotnim Slovencem, namerava skupno s češkim „Akad. Spolkom“ osnovati čitalnico. Toda ker samo društvo ne zmore velikih stroškov za najmarino, naročnino časopisov i. t. d., pre naredilo je svoja pravila tako, da morejo postati podporni družabniki „Slovenije“ tudi taki Slovenci, ki ne stanujejo na Dunaji. Kdor plačuje na leto konči 5 gld., imenuje se podpornik društva ter se kot tak vodi v društvenih knjigah. „Slovenija“ apeluje na rodoljubno požrtvovalnost vsega slovenskega razumništva, osobito starih prijateljev, dobrotnikov in bivših družabnikov svojih, da blagoizvolijo stopiti v kolo podpornikov njenih ter tako pripomorejo društvu uresničiti njega pravi namen: nadomestovati družabnikom domovino na tujem . . . Imena podpornikov priobčijo se ob svojem času v vseh slovenskih dnevnikih. — Naš rojak Janez Šubic je v 27. št. „Zlate Prage“ priobčil lepo svojo podobo „Mala vrtnarica“. — Iz Celovca se piše „Slov. Narodu“: „V 11. dan t. m. (julija) umrl je tukaj odsluživši dvorni in sodni odvetnik dr. Jakob Traun (Traven), ki je bil pesniku Francu Preširnu zadnji součenec in dober znanec v Ljubljani in na Dunaji. Imel je 82 let, Kranjec, iz Ljubljane doma . . . Pokojnik je veliko vedel povedati o prevred umršem našem pesniku in ni se povsem ujemal z opisovanjem, ki ga imamo ob osobi Preširnovi.“ Oprostite nam k zadnjemu stavku kratko opazko. Na prste jedne roke bi človek lahko seštel možé, ki so poznali in umeli Preširna pesnika in človeka. Saj se celó takov moder mož, takov pameten mož, kakor je bil pokojni dr. Bleiweis ni sramoval v občnem zboru „Matice Slovenske“ „in verblümter Rede“ opisovati Preširna kot bábjaka in pijanca ter za tega delj manjšati in kratiti njegovo pesniško vrednost. Ako niti dr. Bleiweis ob osobi Preširnovi ni sodil pravično, kako li naj sodi o njej filister à la dr. Traun, kateri je, kakor dopisnik „Slov. Nar.“ sam pravi, „svojo obitelj, svoje sinove odgojil v duhu nemškem“, da psujejo zdaj svoj slovenski rod. Da so pa celó fino omikane dame osobo Preširnovi dobro poznale in človeka (ne pesnika!) Preširna umele bolje, nego kateri si bodi njegovih filisterskih sošolcev, to nam jasno priča sestavek: „Kakšen je bil Preširen?“ katerega je pred sedmimi leti v „Slov. Narodu“ priobčila gospá Babeta Kogel. — Slovenski pisatelj g. Anton vitez Klodič-Sabladovski, c. kr. deželni šolski nadzornik v Trstu, je svoj „Materin blagoslov“ poklonil slovenskemu dramatičnemu društvu v Ljubljani ter mu izročil tudi izvirne napeve, katere je k „Materinemu blagoslovu“ zložil znani glasbenik g. Anton Hribar v Gorici. — Častiti naš sodelavec g. K. Štrekelj je bil dné 18. julija na dunajski univerzi promoviran za doktorja filozofije, oziroma slovanskega in primerjajočega jezikoslovja.

„Ljubljanski Zvon“

Izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji: celo leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30 kr., četrt leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamični zvezki se oddajajo po 40 kr.

Založniki: dr. I. Tavčar in drugovi. — Za uredništvo odgovoren: Fr. Levcec.
Uredništvo in upravništvo v Novih ulicah 5.

Tiska „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.